

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

P.L. Vermeulen (SP)
(d.d. 25 oktober 2018)

Nummer
3450

Onderwerp
Behoud geschenkwoningen Watersnoodramp

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Na de Watersnoodramp zijn in Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant zogeheten geschenkwoningen gebouwd om de bevolking in de getroffen gebieden snel aan een huis te helpen. In totaal gaat het om ongeveer 800 woningen afkomstig uit Denemarken, Finland, Noorwegen, Oostenrijk en Zweden. Een mooie daad van internationale solidariteit.

Aangezien het geprefabriceerde houtbouwwoningen betrof konden deze snel naar Nederland vervoerd worden en in de betreffende provincies snel opgebouwd worden. Rondom deze woningen verwijzen straatnamen vaak naar de herkomst.

In Zuid-Holland zijn (en waren) deze woningen vooral te vinden in/op de Hoeksche Waard, Goeree-Overflakkee en de Alblasserwaard.

Het aantal originele geschenkwoningen is inmiddels sterk afgenomen door sloop of grootschalige verbouwing (bijv. ommuurd met steen).

De aandacht voor dit erfgoed is beperkt¹, al staat er inmiddels een originele woning in o.a. het Openluchtmuseum en krijgen deze woningen aandacht op de kaart met erfgoed op Goeree-Overflakkee welke onlangs in het kader van deze erfgoedlijst is uitgegeven.

De bescherming van deze woningen door gemeenten in het kader van erfgoedbeleid is zeer wisselend en een samenhangende visie op het behoud van deze woningen ontbreekt. Dat is uitermate betreurenswaardig aangezien deze woningen het enige tastbare overblijfsel in het Nederlandse landschap zijn dat doet herinneren aan het leveren van hulpgoederen door andere landen na de Watersnoodramp, een gebeurtenis die van grote betekenis is geweest voor de geschiedenis van Zuid-Holland. De Watersnoodramp is daarom ook een van de 50 verhalen uit de Canon van Zuid-Holland.

¹ Tijdschrift voor Historische Geografie 2018; nr. 1

1. *Volgens het maatregelenpakket erfgoedlijnen 2019 is er subsidie beschikbaar voor elementen van de Watersnoodramp (erfgoedlijn Goeree-Overflakkee). Wat is hier de precieze invulling van?*

Antwoord

De Watersnoodramp 1953 is op een respectvolle wijze in kaart gebracht, gevisualiseerd en beleefbaar gemaakt. De ramp zelf, het verdriet en het herdenken, de wederopbouw en de toekomstige waterveiligheid (Deltawerken). Zo is er een interactieve kaart gerealiseerd 'Sporen van de Watersnoodramp' met o.a. de (59) geschenkwoningen op Goeree-Overflakkee:

<https://www.geschiedenisvanzuidholland.nl/verhalen/sporen-van-de-watersnoodramp>

In twee dorpen zijn kunstkruielroutes over de ramp gerealiseerd. De kunstkruielroutes maken in een oogopslag duidelijk tot waar het water heeft gestaan. Een speciaal opgeleide watersnoodambassadeur vertelt over wat er in 1953 is gebeurd. Op diverse locaties op het eiland zijn tentoonstellingen en exposities gerealiseerd, zoals de landschapstentoonstelling 'Ooggetuigen' in Battenoord, de Virtual Reality beleving 'De ramp door de bril van nu', in het Streekmuseum in Sommelsdijk, de zgn. Tijtafel op de Menheerse werf in Middelharnis over de werking van het getij en de waterveiligheid en de mobiele tentoonstelling incl. register van schippers die tijdens de ramp hulp hebben geboden. Verder zijn gerealiseerd: het magazine 'de Ramp', enkele fietsroutes incl. een app en de erfgoedkaart met onder meer objecten van de watersnoodramp.

2. *Deelt u de mening van de SP dat (een deel van deze/groepen) geschenkwoningen beeldbepalend erfgoed zijn die passen bij het verhaal van de Watersnoodramp uit de Canon van Zuid-Holland?
Indien nee, waarom niet?*

Antwoord

Ja.

3. *Bent u bereid om (groepen van) deze geschenkwoningen op te nemen in de Atlas van de Cultuurhistorische hoofdstructuur om de Provincie en anderen te attenderen op waarden die makkelijk over het hoofd gezien worden bij ruimtelijke ingrepen?
Indien ja, op welke wijze gaat u hiertoe over?
Indien nee, waarom niet?*

Antwoord

Ja, wij zijn bereid om deze geschenkwoningen op te nemen in de Atlas van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland.

4. *Op welke wijze gaan de provincie Zeeland en Noord-Brabant in hun beleid om met deze geschenkwoningen?*

Antwoord

De provincies Zeeland en Noord-Brabant hebben geen beleid ontwikkeld voor de geschenkwoningen. Overigens heeft Zuid-Holland dat ook niet. Bij zowel de provincie Zuid-Holland als de provincies Zeeland en Noord-Brabant ontbreekt een inventarisatie

van de actuele situatie van de nog bestaande geschenkwoningen. Zie verder het antwoord op vraag 6.

5. *Bent u bereid om met de provincie Zeeland en/of Noord-Brabant in overleg te treden teneinde de aandacht voor en bescherming van dit erfgoed te bevorderen? (Bijvoorbeeld door het delen van voorbeelden van hoe gemeenten/particulieren deze woningen behouden/beschermen).*

Indien ja, op welke termijn?

Indien nee, waarom niet?

Antwoord

Ja, via de Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) Cultuur van het IPO wordt het onderwerp bestuurlijk aangekaart. Begin 2019 wordt op ambtelijk niveau met de provincies Zeeland en Noord-Brabant in overleg getreden teneinde de aandacht voor en bescherming van dit erfgoed te bevorderen

6. *Op welke wijze zou de Provincie willen/kunnen bevorderen dat bij verdere achteruitgang van het aantal originele geschenkwoningen een deel van dit erfgoed toch behouden kan blijven op de originele locatie teneinde de latere generaties dit deel van het verhaal van de Watersnoodramp te kunnen blijven vertellen?*

Antwoord

De provincie is bereid om in samenwerking met de provincies Zeeland en Noord-Brabant een inventarisatie op te stellen van de nu nog bestaande geschenkwoningen Watersnoodramp 1953. Op basis van de inventarisatie wordt bekeken welke vervolgacties op welke termijn ondernomen kunnen worden.

7. *Bent u bereid om met de provincies Zeeland en Noord-Brabant in overleg te treden teneinde tot een meer samenhangende wijze de bescherming en inventarisatie van erfgoed en landschapselementen die herinneren aan de Watersnoodramp te bevorderen?*

Indien ja, op welke termijn?

Indien nee, waarom niet?

Antwoord

Ja, Zie verder het antwoord op vraag 5.

8. *In hoeverre is er tot op heden überhaupt sprake van afstemming van (uitwerkingen van) erfgoedbeleid met ons omringende provincies, waar het provinciegrensoverschrijdende erfgoedensembles betreft? (In het geval van de Limes is dit wel duidelijk).*

Antwoord

Daar waar provinciegrensoverschrijdende erfgoedensembles aan de orde zijn bij erfgoedtafels, is er sprake van afstemming van het erfgoedbeleid en samenwerking in erfgoedprojecten met de ons omringende provincies.

Bij de erfgoedlijnen Landgoederenzone en Trekvaarten wordt met de provincie Noord-Holland samengewerkt via Hollands Buiten en Hollands Welvaren aan de grensoverschrijdende opgave voor het behoud, herkenbaarheid van en samenhang tussen deze erfgoedlijnen.

De erfgoedlijn Oude Hollandse Waterlinie werkt nauw samen met de provincie Utrecht o.a. in het ontwikkelen van een gezamenlijke visie. De provincie Utrecht is ook deelnemer aan de erfgoedtafel.

Rond de erfgoedlijn Atlantikwall is onlangs een (lichte) overleg- en afstemmingsstructuur opgezet: het Platform Atlantikwall Nederland, waaraan o.a. de kustprovincies deelnemen. Doelstelling van het platform is kennis- en informatie-uitwisseling over gemeenschappelijke thema's, zoals educatie, toerisme en natuur, visieontwikkeling, (inter)nationale samenwerking en het organiseren van gezamenlijke publieksactiviteiten.

De erfgoedlijn Goeree-Overflakkee is aangehaakt bij het project Waterpoort, waarin o.a. de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland samenwerken. Vooral als het gaat om het benutten van kansen om het erfgoed, specifiek de forten in het gebied, nadrukkelijker op de kaart te zetten.

De erfgoedlijn Waterdriehoek vormt het blauw-groene hart van de Nederlandse Delta. Via een uitgebreid netwerk van vaarverbindingen, zoals de waterbus, kan dit gebied optimaal worden ontdekt en beleefd. Daar waar gewenst en noodzakelijk wordt er in dit kader opgetrokken met de provincie Noord-Brabant.

Den Haag, 20 november 2018

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. H.M.M. Koek drs. J. Smit